

Stichting Vrienden Lutherse Kerk Groningen

Bulletin 2004

Jaarverslag 2003

2003 was een belangrijk jaar voor de Stichting. Een nieuw bestuur trad aan en is nu als volgt samengesteld: Dr. Victor M. Schmidt (voorzitter), Tymen Jan Bronda (secretaris), Mr. Nanne Jan de Jong (penningmeester), Karel Knoll (lid, belast met PR en sponsoring), Bernard Bouwman (lid, belast met juridische zaken). Prof. Dr. Alan Swanson is algemeen adviseur.

Het nieuwe bestuur heeft een aantal activiteiten op touw gezet.

1. De web-site. Jeroen Jager, begin 2004 afgestudeerd aan Academia Minerva te Groningen, is gevraagd een web-site op te zetten: www.svlk.nl. Hij heeft tevens het nieuwe logo van de Stichting ontworpen. De web-site biedt nadere informatie over het kerkgebouw, het orgel en de concerten, en inlichtingen voor donateurs.
2. Het orgelpijpadoptieproject. Ten behoeve restauratie van het Petrus Oeckelen & Zonen-orgel van de Lutherse kerk is een actie opgezet waarbij men één of meer orgelpijpen kon 'adopter' voor € 25, 100 of 250. U bent hierover in een brief van 28 april 2003 geïnformeerd. In het afgelopen jaar is voor dit project Euro 3.525 ontvangen en ook nu komen er nog steeds gelden binnen. De 'adopteurs' krijgen te zijner tijd een certificaat.
3. De reeks Zomeravondconcerten. De secretaris, Tymen Jan Bronda, heeft een aantal, overwegend jonge, musici bereid gevonden benefietconcerten te geven. De volgende concerten, alle gehouden in de Lutherse kerk, zijn gegeven. Op 27 juni Anastasia Goldberg met pianowerken van o.a. Beethoven, Schumann, Rachmaninov en Liszt; op 4 juli Tymen Jan Bronda zelf (orgel), Age-Freerk Bokma (orgel) en Robert Koolstra (clavecimbel) met werken van o.a. Vivaldi, Scarlatti, Froberger en Mozart; op 18 juli Patrick Pranger (bariton) en Geert-Jan van Beieren (piano) met liederen van De Klerk, Brahms, Duparc en Finzi; op 1 augustus Edzo Bos en Frans Douwe Slot met pianowerken (solo en vierhandig) van o.a. Chopin en Haydn; op 15 augustus Mattijs de Vreugd met een improvisaties op orgel en vleugel; 22 augustus Johan Beeftink (orgel) en Djoke de Vries (fluit) met werken van o.a. J.S. Bach, Debussy, Telemann en Händel; en op 5 september Theo Jellema (kistorgel en koororgel) en Esther den Boer (hobo) met werken van o.a. Franck, Schröder, Britten en J.S. Bach. Op 3 oktober gaf Johan Hofmann nog een extra concert met clavecimbelwerken van o.a. Storace, Muffat en L. Couperin. De concerten werden redelijk tot goed bezocht (max. 50, min. 25 bezoekers). De concertreeks heeft uiteindelijk een batig saldo van van ruim Euro 1.100 opgeleverd. Overeenkomstig de opzet van de concertserie kwam het bedrag ten goede aan de restauratie van het Van Oeckelen-orgel.
4. Gelet op de doelstellingen van de Stichting en haar niet ongunstige financiële positie is besloten een bedrag van Euro 10.000 te schenken aan de restauratie van het Van Oeckelen-orgel. Dit bedrag bevatte reeds de opgeleverde gelden van het orgelpijpadoptieproject. De financiën van de Stichting worden verder uit de doeken gedaan in het verslag van de penningmeester.

Vooruitblik

Voor 2004 heeft het bestuur het volgende voor.

1. Het organiseren van een nieuwe concertserie, 'Orgel anders'. De serie zal beginnen met een openingsconcert op 3 september ter gelegenheid van de openbare presentatie van het gerestaureerde Van Oeckelen-orgel. De serie zal naast enkel 'traditioneel' orgelconcert ook concerten aanbieden van orgel met begeleiding door klarinet en blaaskwintet en van orgel in combinatie met stomme film en poëzie. Van de gemeente Groningen heeft de Stichting inmiddels € 1.250 subsidie ontvangen en van de provincie € 500. Het precieze programma staat nog niet helemaal vast, maar u zult hierover tijdig worden geïnformeerd; u kunt trouwens ook de web-site van de Stichting hierover raadplegen. Net als het afgelopen jaar krijgen donateurs korting op de entreprijs.
2. Het maken van een nieuwe folder. De folder zal zowel informatie bevatten over het kerkgebouw als over de Stichting en mede gebruikt worden voor het werven van nieuwe donateurs. Het huidige aantal donateurs staat nu op 58 mensen.
3. Het uitbrengen van één of meer Bulletins met nadere informatie over de activiteiten van de Stichting of wetenswaardigheden betreffende het Lutherse kerkgebouw.

Victor M. Schmidt
voorzitter

Even voorstellen

Bernard Bouwman *juridische zaken*

Bernard Bouwman is de jongste aanwinst binnen het bestuur. Sinds enkele maanden is hij betrokken bij de Stichting Vrienden Lutherse Kerk. Bernard is een (bijna) afgestudeerd juridische bestuurswetenschapper aan de Rijksuniversiteit Groningen. Zijn afstudeeronderzoek is gericht op het subsidiebeleid van de overheid met betrekking tot monumentenrestauraties. Sinds jaar en dag is hij geïnteresseerd in (historische) kerken en orgels. Met name met betrekking tot het laatste is hij ook op organisatorisch niveau binnen enkele verenigingen actief. Met zijn 27 jaren levenswijsheid hoopt hij de Stichting van dienst te kunnen zijn in haar taak.

Karel Knoll *PR en Sponsoring*

Waarde donateurs, als bestuurslid van de SVLK lijkt het mij de hoogste tijd mijzelf even kort aan u voor te stellen.

Mijn naam is Karel Knoll en ik ben geboren en getogen in Leeuwarden. Sinds 1999 studeer ik economie aan de Rijksuniversiteit Groningen. Ruim een jaar geleden ben ik toegetreden tot het bestuur van de SVLK, alwaar ik mij bezighoud met PR en sponsoring.

Klassieke muziek is een van mijn grote passies, dus toen ik van mijn goede vriend en bestuurslid Tymen Jan Bronda vernam dat de SVLK op zoek was naar nieuwe bestuursleden, heb ik meteen toegezegd. Het leek mij een unieke uitdaging om mij in te zetten voor het behoud van het monumentale kerkpand als concertpodium en het behoud van het prachtige orgel.

Voortgang orgelrestauratie & Orgel anders 2004/2005

Als u de afgelopen weken goed heeft gekeken naar het lege orgelfront dan zult u waarschijnlijk hebben ontdekt dat al geruime tijd in het orgel een stuk plastic hangt. Recentelijk hebben de stukadoors de wand achter het orgel hersteld. In de kerk is dit de westwand. Inwerking van vocht heeft geleid tot een afbrokkeling van de bovenste stuc-lagen zodanig dat dit in de pijpen van het orgel viel. Al lange tijd hebben we gewacht op het herstel van de achterwand. Gelukkig is nu dit station ook gepasseerd. Leuk om te vertellen is, dat vroeger er in die wand net zo'n raam heeft gezeten als in de oostwand. Dit werd zichtbaar toen de muur volledig afgekapte werd. Duidelijk was te zien dat dit raam vroeger met stenen is dicht gemetseld.

In de afgelopen bouwvergaderingen van de orgelcie is verder besloten de schilderopdracht te verlenen aan de fa. Boer te Wildervank. Hij zal op korte termijn beginnen met het schilderwerk. Op de voorlaatste bouwvergadering is besloten het orgel qua kleur te houden zoals ie nu is. De schilder zal het houtwerk aan de voorzijde restaureren en geheel aflakken. Het snij-en lofwerk wordt gepatineerd met schildersgoud. Inmiddels is op de werkplaats van Mense Ruiter al het pijpwerk geïnventariseerd en dus klaar om herplaatst te worden. Eén van de intonateurs van Mense Ruiter heeft recentelijk ontdekt dat zich in de Hoofdwertrompet oud pijp materiaal bevindt van het oude Schnitger-Freytag orgel (het orgel dat dus vóór 1896 in onze kerk stond). Het betreft hier materiaal van Hermann Eberhardt Freytag die o.a. in 1852 een Rugpositief aan het oude orgel toevoegde. Op zich een hele leuke ontdekking. Uit deze vondst kon men ook nog afleiden dat het oude orgel een halve toon boven normaal klonk. Gebruikelijk in de tijd van Schnitger.

(kerk vóór de restauratie; voor meer info zie www.svlk.nl)

De Hoofdwertrompet (de "ondergrond en verdeler van de lucht voor de pijpen van het Hoofdwerk") is nu bijna gerestaureerd. Die van het Bovenwerk en het

Pedaal zullen de komende weken volgen. Binnen afzienbare termijn zal de windvoorziening van het orgel weer worden herplaatst, de enorme magazijnbalg zal dan omhoog getakeld moeten worden om zo op haar plek in het balgenhuis weer voor honderden jaren verder te kunnen.

verdere nieuwtjes:

- Het huidige orgel is ergens in de vorige eeuw omgestemd tot a' = 440Hz. Dit heeft adviseur Jongepier recentelijk ontdekt doordat bovendelen van pijpmateriaal waren gerond. Waarschijnlijk stond het orgel in a' = 435Hz.
- Adviseur Jan Jongepier heeft ontdekt dat de grootste Prestant 8' pijpen (frontpijpen) van het Bovenwerk onder bij de Prestant 8' van het Hoofdwerk stonden. Dan wel vanaf groot F, groot C tot en met groot E worden weer transmissies van de Holpijp 8'.
- De Fluit Harmonique 4' van het Bovenwerk zal naar voorbeeld van het Van Oeckelen & Zn. orgel in Schettens (Friesland) worden gereconstrueerd. Het huidige pijpmateriaal van de Fluit is niet geschikt om hergebruikt te worden, dit betreft dan alleen de baskant van dit register.

Ook met de financiën van de restauratie gaat het de goede kant op. De oude begroting is eind vorig jaar geheel afgedekt door aangeschreven fondsen e.d. Nu is er door extra schade door droogte, loonkostenstijgingen, onvoorziene tegenvallers aangaande de windlade van het Bovenwerk en de schilderkosten onlangs een nieuwe begroting ingediend met een aanzienlijke verhoging van de totale restauratiesom. Het is echter zeer waarschijnlijk dat Monumentenzorg al deze extra kosten voor 70 % gaat subsidiëren!

Inmiddels schiet de restauratie op, de verwachte oplevering staat nu gepland rond augustus 2004.

Met dit prachtige vooruitzicht ga je automatisch verder denken: de heringebruikneming, hoe gaat dat eruit zien? En wanneer is het zover?

Sinds een paar maanden is er nu ook een heringebruiknemings-commissie (Ds. Susanne Freytag, Femke Stock, Gabriele Hassink, Prof. Swanson en Tymen Jan Bronda) bezig met de voorbereidingen. Besloten is alvast dat de **kerkelijke heringebruikneming** zal plaatsvinden op **zondag 29 augustus 2004 om 15.00 uur** 's middags. Dit geheel zal in de vorm zijn van een feestelijke Lutherse dienst van de Evangelisch-Lutherse Gemeente Groningen tezamen met kerkelijke genodigden uit binnen- en buitenland. Ook is deze dienst een regiodienst. Nadrukkelijk wil de heringebruiknemingscie vermelden dat deze heringebruikneming een kerkelijke aangelegenheid is; er zullen dus o.a. uitnodigingen verschijnen in het blad ELK en in Kerk in Stad.

De **openbare heringebruikneming** is toegankelijk voor het grote publiek. Deze vindt plaats op de vrijdag erna: **vrijdag 3 september 2004 om 19.30 uur**. Deze heringebruikneming zal zijn in de vorm van een openbaar concert dat gezamenlijk met de Stichting Vrienden zal worden georganiseerd. Hierin zullen de orgelbouwers, de adviseur, en uiteraard de opdrachtgevers aan het woord komen. Jan Jongepier zal daarna het orgel demonstreren aan de hand van zijn improvisatiekunst.

Daarna zal de huidige organist samen met Johan Beeftink literatuurspel ten gehore brengen. Het geheel zal opgeluisterd worden door het Vocaal Ensemble 'Cantatrix' uit Veenwouden. Dit koor staat onder leiding van Geert-Jan van Beijeren Bergen en Henegouwen. Juist de begeleidingsfunctie van het orgel zal i.s.m. dit hoogstaande koor uitgelicht worden.

Dit concert zal het startpunt zijn van een serie orgelconcerten genaamd '**Orgel Anders 2004/2005**'. Dit omdat het Van Oeckelen & Zonen orgel in deze serie compleet anders dan anders in het zonnetje gezet zal worden.

Hieronder de geplande programmering.

- **vrijdag 3 september 2004**

Heringebruiknemingconcert, tevens openingsconcert Orgel anders 2004/2005

- **vrijdag 24 september 2004**
Orgel en stomme film. Muziek door gerenommeerd improvisator Joost Langeveld, organist van de Stevenskerk te Nijmegen.

- **vrijdag 22 oktober 2004**
Improvisatieconcert vleugel en orgel door twee recentelijk afgestudeerde improvisatoren: Mattijs de Vreugd uit Groningen en Hayo Boerema, organist van de Grote kerk te Winterswijk.

- **vrijdag 26 november 2004**
Orgel en poëzie door Theo Jellema, organist van de Martinikerk te Franeker, samen met voordracht door de nationaal bekende dichter Rutger Kopland.

- **vrijdag 28 januari 2005**
traditioneel orgelconcert door Professor Wolfgang Zerer; wereldberoemd klaviervirtuoos te Hamburg.

- **vrijdag 25 februari 2005**
Blaaskwintet van Hans van der Zanden, solohoornist van het NNO i.s.m. Tymen Jan Bronda (orgel)

- **vrijdag 18 maart 2005**
Orgel en klarinet door Erwin Wiersinga, organist Hervormde Kerk te Roden en Yfynke Hoogeveen

Alle concerten beginnen om 20.15 uur (behalve dus het 1^e concert). Voor meer info kunt u weer kijken op de website van de SVLK: www.svlk.nl
Te zijne tijd zal er een programmaboekje verschijnen met daarin alle details van de concerten.
Toegang voor u donateurs is gereduceerd: €5,- (m.u.v. openingsconcert dat €7,- kost).

Mense Ruiter B.V. is op de werkplaats begin maart begonnen met de restauratie van de Bovenwerk- en Pedaalwindladen. Tevens hebben ze opdracht tot reconstructie van de Fluit Harmonique 4-voet en de Prestant 8-voet van het Bovenwerk.

Naar de Hervormde Gemeente van Warffum is een brief van de kerkenraad uitgegaan tot formele overdracht van hun Clarinet 8-voet register. Mense Ruiter hoopt binnenkort het register op te halen zodat het op de werkplaats van Mense Ruiter nog, als nodig, hersteld kan worden.

Minder goed nieuws is er over het register Cornet van de Martinikerk Groningen dat binnen afzienbare tijd in ons orgel zou worden geplaatst.

(een register is, net als de Clarinet en de Fluit Harmonique, een rij pijpen die bij de betreffende toetsen horen van de klaviatuur. Zo'n register is met een registerknop te bedienen. Omdat ons orgel over 54 toetsen op het klavier beschikt bestaat bij ons orgel doorgaands een register uit 54 pijpen)

Het register Cornet is verdwenen en dat terwijl de officiële overdracht al getekend was. De Kerkvoogdij van de Hervormde Gemeente Groningen heeft het niet meer in bezit en beweert dat het bij Mense Ruiter B.V. ligt. Die beweren op hun beurt weer dat de Martinikerk slordig is geweest en het register uit 1854 (!!!) bij grof vuil zou hebben gezet.

Hier wordt de orgelcommissie niet wijzer van. Men betreurt het ten zeerste dat er zo slordig met historisch pijpwerk wordt omgegaan.

Mits de Cornet teruggevonden wordt, zal de orgelcommissie zich de komende weken beraden op de ontstane situatie. In overleg met adviseur Jongepier wordt al gesproken over het reconstrueren van het oorspronkelijke Violon 16-voets register.

Tymen Jan Bronda
secretaris SVLK, organist Lutherse Gemeente

Dit Vriendenbulletin wordt toegezonden aan alle begunstigers van de SVLK met de doelstelling: Het lutherse gebouwencomplex aan de Haddingestraat 23 te Groningen in stand te houden voor multi-functioneel gebruik. Donateurs die minimaal €15,- of per jaar bijdragen, ontvangen dit bulletin gratis.

Losse nummers zijn verkrijgbaar voor €1,50
Aanmeldingen als begunstiger zenden aan:

Stichting Vrienden Lutherse Kerk Groningen
secretariaat: Haddingestraat 19a
9711 KB GRONINGEN
Postbank 2808331 Groningen
Colofon

Redactie:
Dr. Victor M. Schmidt
Dhr. T.J. Bronda

Met dank aan:
Mr. N.J. de Jong
Dhr. B.J. Bouwman
Dhr. K.J. Knoll

Uitgave van de SVLK te Groningen

Een abonnement wordt verkregen door donateur te worden voor minimaal €15,- per jaar.

Los nummer: €1,50

©2004 SVLK te Groningen